

LBRIS

We know
books

SFÂNTUL **NICOLAE**
VELIMIROVICI
EPISCOPUL OHRIDEI ȘI JICEI

PRIN DRAGOSTEA TA
ȘI NOI IUBIM

500 DE CUGETĂRI DESPRE CREDINȚĂ,
DRAGOSTE ȘI NĂDEJDE

traducere din limba sârbă de
IONUȚ ȘI SLADJANA GURGU

PREȘANIA

LBRIS

We know
books

Neavând în gând de a prezenta pe larg teologia ortodoxă și patristică a lui Nicolae, o adevărată „filosofie după Hristos,” vom spune doar atât, că ea este cel mai dens înfățișată în următoarele sale scrieri: Suta de capete de Mileșeva. Știință despre înțelegerea creștină a dragostei și Suta de capete de la Liubostinia. Înțelesul și însemnătatea credinței în Evanghelie.

*Preasfințitul Atanasie (Ieftici),
Episcop al Zahumului și Herțegovinei*

**SUTA DE CAPETE
DE LA MĂNĂSTIREA
LIUBOSTINIA
ÎNȚELESUL ȘI
ÎNSEMNĂTATEA
CREDINȚEI ÎN
EVANGHELIE
(1941)**

01 Zis-a Domnul: „Pocăiți-vă și credeți în Evanghelie.” /Marcu 1, 15/ Adevărata pocăință nu înseamnă numai întristarea pentru păcatul săvârșit, ci întoarcerea cu totul a sufletului de la întuneric spre lumină, de la pământ spre Cer, de la sine spre Dumnezeu.

02 Pocăința fără această întoarcere pe de-a întregul nu este altceva decât o joacă cu Dumnezeu și cu propriul suflet. Iar cu Dumnezeu nu este de joacă. El îl miluiește pe cel ce se pocăiește, dar pe cel ce nu se căiește sau se căiește nesincer și nedeplin îl bate cu mână grea. Iar când El lovește, rana e adâncă și nimeni nu o poate lecuia afară de El Însuși.

03 Care este rostul pocăinței și credinței în Evanghelie este înfățișat de aceste două cuvinte din Sfânta Scriptură. Ce este omul? „Vierme sunt, și nu om,” /Psalmi 21, 6/ a mărturisit Prorocul David. Ce trebuie să fie omul? „Dumnezei sunteți și toți fii ai celui Preaînalt” /Psalmi 81, 6/ – aceste cuvinte au fost rostite de însăși gura Mântuitorului Hristos. A-l preface pe vierme în Dumnezeu și în fiu al lui Dumnezeu – iată rostul pocăinței și credinței în Evanghelie.

04 Ce înseamnă a crede în Evanghelie? Înseamnă a crede în Vestea cea Bună, pe care Vestitorul Cereșc, Dumnezeu – Fiul lui Dumnezeu, a adus-o neamului omenesc. Cu alte cuvinte, înseamnă a crede Domnului Hristos și Descoperirii Sale. Iar Descoperirea Sa e cea mai

mare descoperire de la zidirea lumii. Această Descoperire a Lui este singura în stare să-l prefacă pe omul-vierme în omul-dumnezeu și fiul lui Dumnezeu.

05 Oare nimeni înainte de Hristos nu a vestit Vestea cea Bună? Oare chiar nimeni din atâția înțelepți, filosofi, învățători, legiuitori, împărați și proroci? Nimeni, chiar nimeni. Niciunul din ei nu a putut măcar să cunoască Vestea cea Bună, darămite să o aducă. De ce? Deoarece erau pământești și de pe pământ au grăit. /cf. Ioan 3, 31/ Au vorbit ca fii ai pământului, și nu ca fii ai Cerului. Despre Cer au vorbit – dacă au vorbit – privind pământul și născocind după cele pământești.

06 Din această pricină, toate credințele și filosofii până la Hristos sunt întunecate și pesimiste, îndoielnice și neașezate. Așa în Ellada, așa în India, așa în Egipt și Persia. Așa și în China ce totul măsoară după măsuri pământești. Așa și în vechiul Mexic, la incași, și la toți păgânii din zilele noastre. Niciuna din aceste credințe și filosofii nu își merită numele de Bună-Vestire. Cel mai luminos aed al vremurilor din vechime, Homer, spune undeva: „Mai bine câine viu în această lume decât rege în Hades!” Ca om pământesc și de pe pământ nu a putut să vadă nici mai luminos, și nici să spună mai fericit.

07 Numai „Cel ce a venit din Cer, Fiul Omului Care este în Cer,” putea să dea mărturie lumii ce este în Ceruri, cum este Dumnezeu, care sunt realitățile du-

hovnicești ale acelei lumi, cum este lumea duhovnicească din jurul lui Dumnezeu și ce se întâmplă cu sufletele omenești după moartea trupească. „Și ce a văzut și a auzit, aceea mărturisește.” /Ioan 3, 32/ Mărturia sa este, putem zice, cu totul empirică pe plan duhovnicesc. El nu mărturisește după logica pământească, nici după înțelegerea minții omenești, nici după cugetarea și filosofarea omului pământesc, ci după *ceea ce a văzut și a auzit*. Vestitorul Ceresc al realității cerești. „Eu spre aceasta M-am născut și pentru aceasta am venit în lume, ca să dau mărturie pentru adevăr,” /Ioan 18, 37/ adevărul pe care nimeni, niciodată, din cei născuți din pământ, nu l-a putut mărturisi într-o adevăr. Și mărturia lui El o numește Vestea cea Bună.

08 Vestitorul Ceresc al Veștii celei Bune mărturisește că: Dumnezeu este Unul, în veșnică armonie în Treime, a Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duh; că Dumnezeu este nu numai Ziditor, ci și Tată, adică cel mai drag și mai apropiat neam tuturor celor ce vor să fie fiii Săi; că Dumnezeu ca Tată este însăși Dragostea și că din dragoste pentru neamul omenesc L-a trimis în lume pe Fiul Său, cel Unul-născut, ca să mântuiască lumea; că sufletul omului prețuiește mai mult decât toată lumea materială; că sunt nenumărate oști îngerești în acea lume și că ele, câteodată văzute, câteodată nevăzute, dar neîncetat, se întretaie asupra oamenilor în drama acestei lumi; că dreptii după moarte strălucesc în acea lume precum niște sori, că Fiul lui Dumnezeu S-a pogorât în lume ca din

oamenii-viermi să facă oameni-fii ai lui Dumnezeu sau dumnezei după vrerea și milostivirea Tatălui. Apoi judecata cea dreaptă a lui Dumnezeu. Apoi învierea morților. Apoi viața veșnică. Și încă multe alte lucruri, unele mai bune ca altele.

09 Hristos i-a chemat pe oameni să creadă în această Bună-Vestire. *Pocăți-vă și credeți în Evanghelie.* Adică i-a chemat să creadă Lui, să creadă în El, să creadă fiecăru-i cuvânt al Lui. Căci pentru oameni nu este alt chip să ajungă la cunoașterea adevărului în chestiunile cele mai însemnate ale vieții și ființei decât să primească cu credință cuvintele Celui Care este martor nemijlocit al realităților cerești și duhovnicești. Ori cred lui Hristos, ori vor continua să rătăcească în largul apelor întunecate și tulburi ale vieții, în căutarea malurilor și țărnelor de la capătul apelor. A treia cale nu este dată în istoria mușuroiului omenesc până în ziua de azi.

10 Din acestea rezultă că, în chipul cel mai limpede, credința creștină nu este nici pe aproape asemănătoare celorlalte credințe și religii din lume. Căci celelalte credințe sunt credințe *ale oamenilor pământești și de pe pământ*, ale oamenilor care au vorbit despre lumea duhovnicească ori după mintea lor omenească, ori după înșelarea duhurilor rele. Niciunul dintre făuritorii celorlalte credințe nu a spus despre sine că a coborât din Cer, nici că e „trimis de la Tatăl,” /Ioan 14, 24/ nici că mărturisește despre cele cerești *ce a văzut și a auzit*, nici că se întoarce

din nou în Cer. Așadar, nici nu poate fi vorba de a pune egal între mărturia lui Hristos și celelalte credințe și religii de-a lungul și de-a latul lumii.

11 Să nu-l întrebi pe creștin de crede în Dumnezeu, ci de crede în Evanghelie, în Buna-Vestire a lui Hristos. Căci de spune că el crede în Dumnezeu, așa, după mintea lui și nu după Evanghelie, înseamnă că este înapoiat și păgân, pentru că a ajuns la credință precum oamenii de acum două mii de ani, cum ar fi unii dintre filosofi elini sau asiatici. Atunci de ce s-a mai pogorât Hristos din Ceruri? Și de ce a pecetluit cu sângele Său arătarea Sa în lume, Vestea Sa cea Bună? Cu adevărat, un astfel de creștin a primit asupra capului său preacinstitul sânge al Fiului lui Dumnezeu, precum cei ce au strigat: *Răstigniți-L, răstigniți-L!*

12 Biserica Ortodoxă, singura Biserică a lui Hristos din lume, a ținut dintru început credința în Evanghelie, fără a aluneca la stânga sau la dreapta, și fără a se sprijini pe alte credințe sau filosofii păgânești, și nici pe științele naturii. Căci atunci când se urmează unui călăuzitor destoinic este nefolositor și caraghios a întreba pe cei orbi și chiori despre drum.

13 Având credința desăvârșită în Hristos și în Vestea Sa cea Bună, părinții și învățătorii Bisericii au lepădat cu tărie filosofiele eline și misterele Asiei și Africii – chiar și cei școliți în filosofie la Athena, precum Gură-de-Aur, Vasilie și Grigorie-de-Dumnezeu-Cuvântătorul,

14 Tocmai acești Sfinți Părinți, cei mai buni cunoscători ai filosofiilor păgâne și misterelor religiilor orientale, și asta la prima mână și în limba lor maternă, au fost cei mai hotărâți apărători ai singurei credințe mântuitoare, ai credinței în Evanghelie, în Buna Vestea a Omului din Cer. Nu au îngăduit nici cea mai mărunță cădere la învoială cu nimic și cu nimeni pământesc și din pământ, care este de la om și după om, și cu ceea ce s-a făcut în afara lui Hristos și a Evangheliei Sale.

15 E cunoscut, de pildă, cu câtă tărie îi judeca Hrisotom pe Socrate și pe Platon, pe stoici și pe epicurei, și alți filosofi elini ale căror învățături erau foarte răspândite în acea vreme. El nu numai că socotea că niciuna din învățăturile Evangheliei nu se întemeia pe spusele lor – cu toate că la unii din ei se aflau unele cuvinte asemănătoare celor evanghelice –, ci de la cap la coadă le disprețuia și le lepăda ca fiind vătămătoare și pierzătoare pentru suflet.

16 Nu așa, neortodocși învățători ai Bisericii, nu așa. Ci, speriați de lume și cu credință slabă în Evanghelie, au început să cheme în ajutor filosofia elină, misterele Africii și Asiei și științele Apusului, ca să dovedească adevărul descoperirii lui Hristos. Așa s-au ivit felurite școli potrivnice în bisericile eretice. Unele s-au întemeiat pe Platon, altele pe Aristotel, altele pe stoici, pe Plotin, și

pe câte alte fantastice mistere siriene, iraniene și egiptene, altele pe teosofia indiană și alte feluri de ocultism, și așa mai departe; însă în vremurile de pe urmă unele din aceste școli se sprijină cu totul pe științele naturii, pe care le cred mai puțin fantastice decât misterele religioase ale Răsăritului.

17 Astfel, Belzebut este chemat în ajutorul lui Hristos și, astfel, demonologia este băgată în teologia creștină eretică în chip de sprijin al acesteia! Rezultatul a fost că Hristos, în ochii ereticilor, Se micșora ca Dumnezeu și Se mărea ca om, până când necuratul Arie, în vremurile noastre, din nou a ajuns să triumfe în adunările ereticilor.

18 Afară de asta, să nu-i nedreptățim nici pe diavoli în această privință. Căci chiar și aceștia au cunoscut și au recunoscut în chipul Domnului Iisus o ființă mai înaltă, Cerească și Dumnezeiască, mult mai mult decât nenumărați teologi eretici ai bisericilor neortodoxe. Iată, oare diavolii nu au strigat: „Iisuse, Fiul lui Dumnezeu” /Matei 8, 29/ sau: „Iisuse, Fiul lui Dumnezeu celui Prea Înalt” /Luca 8, 28/? Oare nu au recunoscut și glăsuț: „Te știm cine ești: Sfântul lui Dumnezeu” /Marcu 1, 24/ sau: „Tu ești Fiul lui Dumnezeu.” /Luca 4, 41/ Oare nu este scris: „iar duhurile cele necurate, când îl vedeau, cădeau înaintea Lui și strigau, zicând: Tu ești Fiul lui Dumnezeu” /Marcu 3, 11/, iar El „nu-i lăsa să vorbească, pentru că-L știa că El este Hristos” /Marcu 1, 34; Luca 4, 41/?

19 O, lume împodobită, cum de nu te scârbești și tu? Și cum nu scuturi de pe creștetul tău cununa de stele, îngrozită, văzând cum oamenii au ajuns mai orbi decât diavolii și mai neînțelegători decât fiii iadului!

20 De ce Iisus nu-i lăsa pe diavoli să-L dezvăluie oamenilor ca fiind Hristos, adică Mesia și Fiul lui Dumnezeu? Pentru că înțeleptul și de oameni iubitorul Domnul nostru nu dorea ca diavolii să fie învățatori oamenilor; nu dorea ca diavolii să fie cei ce-L descoperă oamenilor; ci dorea ca oamenii înșiși să Îl cunoască și să Îl primească ca Dumnezeu și Mântuitor după cuvintele Sale, după faptele Sale, după dragostea Sa, după suflarea și duhul Său. Ca nu cumva să se poată lăuda diavolii că au ajutat lucrarea lui Hristos și că fără ei Hristos nu ar fi putut lumina și mântui neamul omenesc.

21 Teologii eretici din timpurile mai vechi se întreceau în a se lăuda cu filosoful elin pe care îl foloseau mai mult în a-și întemeia teologia. Astfel, romano-catolicii s-au folosit de Aristotel, iar lutheranii de Platon; apoi alte grupuri de protestanți l-au îmbrățișat pe Platon și pe ceilalți gânditori neo-platonici. I-au amestecat și răsamestecat cu Vestea cea Bună a lui Hristos, și astfel au slăbit-o și au rănit-o.

22 În vremurile mai noi, însă, toate bisericile eretice s-au apucat să clădească ziduri de sprijin Evangheliei din teorii științifice, pe care și le-au însușit ca pe ceva

absolut, cu toate că cei mai mari oameni de știință ai vremurilor noastre au încetat să mai creadă chiar și științele pozitive – ca să nu vorbim de teorii – ca fiind absolute.

23 Precum ostașii lui Pilat L-au îmbrăcat pe Domnul Hristos într-o haină stacojie și ieftină, iar Irod L-au îmbrăcat într-o haină albă, așa și teologii eretici L-au înveșmântat pe Mântuitorul în hainele ieftine ale filosofiei păgâne și ale științei mincinoase. Și asta în dorința de a-L îmbrăca și împodobi mai frumos! Dar, în amândouă situațiile, Hristos a fost în aceeași măsură batjocorit și umilit.

24 Biserica Ortodoxă este singura în lume care a păstrat credința în Evanghelie ca singur adevăr deplin, ce nu are nevoie nici de sprijinul și nici de susținerea oricărei filosofii sau științe lumești. De aceea, când rostim al nouălea cap al Crezului: *Într-una Biserică, Apostolească și Sobornicească*, noi prin *una Biserică* înțelegem Biserica Ortodoxă, și asta din pricina celor pomenite mai sus.

25 Teologii eretici au numit Biserica Ortodoxă cu un nume batjocoritor: „biserică încremenită.” De ce oare? Pentru că, zic ei, această Biserică „nu merge după vreme” sau că „nu se acomodează vremii”! Însă tocmai în aceasta stă lauda Ortodoxiei, că nu merge după vreme și că nu se acomodează vremii, urmând porunca Sfântului Apostol Pavel: „să nu vă potriviți cu acest veac.” /Romani 12, 2/

26 Cum ar putea veșnicia să meargă după vreme? Și cum ar putea ceva desăvârșit să se acomodeze celor trecătoare? Cum ar putea Împărăția Cerească să se măsoare cu împărăția pământească? Și cum ceva scump să stea alături de ceva fără de preț? Dacă „lumea întregă zace sub puterea celui rău zace,” /1 Ioan 5, 19/ precum este scris, oare veșnic vom îndepărta cele bune și vom urma celor rele, și oare vom întei lumina cerească cu focuri de cărbune și petrol?

27 Ce-i drept, printre teologii din Biserica Ortodoxă sunt și unii care merg pe urmele teologilor eretici crezând că Evanghelia nu e îndeajuns de puternică să se țină pe sine și să se apere în furtunile lumii. Lor le sunt pe plac astfel de gânduri și metode eretice. Cu tot suflul, ei sunt alături de eretici, dar urmează într-o doară, pe dinafară, cele ale Bisericii Ortodoxe – pentru a câștiga un ban. Sunt niște speculanți balcanici, preinși înțelepți, cărora tot ce este în curtea vecinului li se pare mai bun și mai deștept, până și teologia concesivă amestecată (păgâno-hristologia).

28 Biserica Ortodoxă, ca întreg, leapădă astfel de teologi și nu îi primește ca ai ei, dar îi îngăduie din două pricini: mai întâi că îi așteaptă să se pocăiască și să se schimbe și apoi ca, lepădându-i, să nu facă mai rău decât deja este, adică să nu îi împingă mai mult înspre brațele ereticilor, făcând astfel să crească numărul ereticilor și să piară sufletele lor. Acești teologi nu sunt purtători ai

conștiinței ortodoxe, ci mădulare bolnave ale trupului Bisericii. Purtători ai conștiinței ortodoxe sunt poporul, monahii și clerul parohial.

29 Zis-a slăvitul Domnul nostru: „Slavă de la oameni nu primesc.” /Ioan 5, 41/ Purtarea ereticilor este cu totul potrivnică purtării Mântuitorului lumii. Ei caută slavă de la oameni. Se tem de oameni. Din aceste pricini, se agață de așa-numiții „oameni vestiți” din istoria omenirii, ca să sprijine Evanghelia și să fie mai plăcuți oamenilor acestei lumi. Ei se îndreptătesc spunând: „ca să îi câștigăm!” Dar vai, ce amarnic se înșală! Cu cât mai mult lingușesc lumea – ca să atragă, vezi Doamne, lumea spre biserică – cu atât această lume fuge mai departe de biserică. Cu cât se arată mai „luminați,” mai „neduhovnicești,” mai „moderni,” cu atât mai mult lumea îi disprețuiește. Cu adevărat nu este cu puțință a plăcea și lumii, și lui Dumnezeu. Altminteri, orice creștin iscusit știe că lui Dumnezeu Îi poți fi pe plac după adevăr și dreptate, în vreme ce lumii în niciun chip nu îi poți fi pe plac, nici după adevăr, nici după minciună, nici după dreptate, nici după nedreptate. Căci Dumnezeu este veșnic și neschimbător, în vreme ce lumea e vremelnică și schimbătoare.

30 Încă a zis slăvitul Domnul nostru către evrei: „Cum puteți voi să credeți când primiți slavă unui de la alții și slava care vine de la unicul Dumnezeu nu o căutați?” /Ioan 5, 44/ Tocmai pe potriva teologilor eretici. Și cu totul lămuritor pentru purtarea lor; și îndeajuns ju-